
Kyrkomötet Ekumenikutskottets betänkande 2011:3

Om kloster i den evangelisk-lutherska kyrkan

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2011:23. Motionären föreslår att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att i Lutherska världsförbundet (LVF) ta upp frågan om att införa kloster i lutherska kyrkor. Utskottet menar att kloster växer fram underifrån och att kloster och kommuniteter idag finns inom eller står Svenska kyrkan nära. Detta gäller även andra kyrkor inom Lutherska världsförbundet. Utskottet uppmärksammar att det saknas en särskild ordning för klostrens relation till stiftet och till stiftets biskop. Utskottet föreslår avslag på motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:23.

Motionens förslag

Motion 2011:23 av Karl-Gunnar Svensson, Om kloster i den evangelisk-lutherska kyrkan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i Lutherska världsförbundet ta upp frågan om möjligheten att införa kloster i de lutherska kyrkorna.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2011:23 i Ln 2011:12y, *bilaga1*.

Bakgrund

Det finns många möjligheter till gemenskap i bön och meditation där andliga center är en sorts gemenskap och kloster en annan. Gemensamt för dessa bönegemenskaper är att de är sprungna ur en önskan hos den enskilde att på olika sätt leva i en andlig gemenskap och tillsammans med andra. Bönegemenskaperna ger ofta möjlighet att även inkludera människor som tillfälligt söker sig till den särskilda gemenskapen. Olika bönegemenskaper finns som en del av Svenska kyrkan där både komunitetsliv och retreatcenter får plats.

Frågan om andliga center och retreatgårdar i kristen regi med anknytning till Svenska kyrkan är inte ny. Sigtunastiftelsen grundades 1917 och fungerar fortfarande som ett andligt centrum med regelbundna och årliga verksamheter inklusive retreatcenter. Under 1930-talet diskuterades ordensliv av exempelvis av biskop Gustaf Aulén och sedermera ärkebiskopen Yngve Brilioth men även då handlade det mer om retreatcenter än regelrätta klosterordnar.

När klostren uppstår, i Egypten på 300-talet, så är det en rörelse bland människor som väljer att leva i bön och avskildhet men i någon form av gemenskap. Klostren uppstod underifrån och ofta som en reaktion mot den etablerade kyrkan. Detta sker genom hela den kristna historien. Därför var klostrets regel och löften om att leva i fattigdom, kyskhets och lydnad central. Idag har olika ordnar, i olika traditioner, också olika regel för sitt kommunitetsliv. Så även i Sverige. Östankläcks kloster, som står Svenska kyrkan nära, följer exempelvis Benedikts regel (Benedikt av Nursia 480–543, som kan sägas vara den västerländska munktraditionens grundare).

I den protestantiska traditionen utanför Sverige finns kloster och kommuniteter som tar emot besök och erbjuder retreat, enskilda och i grupp, t.ex. det franska Taizé eller det italienska Bose, som är ekumeniska kommuniteter, det senare ett kloster för både män och kvinnor.

Ett annat exempel inom i den lutherska traditionen är Christusbruderschaft Selbitz i Bayern, som också är ett blandkloster, med en majoritet systrar. Det finns även ett antal exempel på kvinnliga kommuniteter i lutherska kyrkor i Afrika.

En del andliga centra och kommuniteter i Sverige är uttalat ekumeniska, exempelvis kommuniteten Den heliga Treenigheten (Stiftelsen Berget) som står nära Svenska kyrkan. Dess medlemmar består av enskilda personer eller gifta par från olika kyrkotraditioner som delar en gemensam kallelse till kommunitetsliv. S:t Davidsgården, som ingår i Stiftelsen Berget, är en retreatgård som erbjuder retreat året runt och fungerar som ett andligt center och är inte ett kloster i egentlig mening.

Retreatverksamheter äger rum på Svenska kyrkans stiftsgårdar som i Uppsala stift där retreat och andrum på stiftsgården Breidagård erbjuds. Ekumeniska retreatverksamheter äger också rum på Svenska kyrkans stiftsgårdar, t.ex. genom den ekumeniska föreningen Kompass. Föreningen samarbetar med Göteborgs och Skara stift och verkar för att utifrån en ignatiansk spiritualitet främja andlig utveckling genom retreat och andliga övningar. Flertalet ledare är präster i Svenska kyrkan. Ett annat exempel är Nya slottet på Bjärka Säby (utanför Linköping) som vill utgöra ett andligt och kulturellt centrum med ekumenisk prägel och erbjuder retreat, kommunitetsliv och annan verksamhet. Slottet ägs av Pingstkyrkan i Linköping men många från Svenska kyrkan är verksamma i de olika grupper och aktiviteter som har sin hemvist på slottet, alla med en uttalad ekumenisk profil.

Gemensamt för ovan nämnda exempel, kloster, kommuniteter, föreningar och andliga retreatcenter är att de har etablerats genom människors önskan att leva, be eller utveckla sin spiritualitet i någon form av gemenskap. På gemensam grund delar de en kallelse till denna typ av liv.

Utskottets överväganden

Klostren växer fram och har en positiv inverkan på det kristna livet

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:23.

Utskottet värderar de kloster, kommuniteter och retreatcentra som finns inom eller står Svenska kyrkan nära och ser dem som något positivt i det kristna livet. Klostren uppskattas och stärker samhörigheten i den reglerade verksamheten som finns inom Svenska kyrkan. Olika sorters växtplatser är lika viktiga idag som tidigare och skälen för att leva i kloster, eller i en kommunitet, har förändrats under historiens gång.

Utskottet vill betona att man inte inför kloster utan de växer fram underifrån ur ett individuellt engagemang. Det initiativtagande som Svenska kyrkan, och andra lutherska kyrkor, kan göra är att bereda plats för dem. Vidare uttrycker utskottet en glädje över att klosterrörelsen ökar i Sverige, men instämmer med Läronämndens yttrande (Ln 2011:12y) att klostrens ställning inom Svenska kyrkan behöver fortsatt bearbetning. Utskottet uppmärksammar att idag finns ingen särskild ordning för klostrens relation till stiftet, eller till stiftets biskop.

När det gäller lutherska kyrkor inom Lutherska världsförbundet så konstaterar utskottet att kloster finns i flera av medlemskyrkorna och att samma förhållande gäller där, klostren växer fram underifrån.

Uppsala den 29 september 2011

På Ekumenikutskottets vägnar

Eva-Maria Munck, ordförande

Cajsa Sandgren, sekreterare

Beslutande: Eva-Maria Munck, ordförande, Britas Lennart Eriksson, Agneta Brendt, Lina Larhult, Evy Annér, Lars Stjernqvist, Hakon Långström, Marija Kogler Johnsson, Inga Alm, Erik Arthur Egervärn, Katarina Wedin, Aleksander Radler, Anders Novak, Tomas Jansson och Ida Netzel.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Solveig Lundström, Måns Gustafsson, Kristina Lejdström, Per-Olof Flodström, Gunilla Eldebro, Jenny Delén, Kristina Backe, Ulla Rickardsson, Sofia Rosenqvist, Teresia Derlén, Agneta Hyllstam, Fredrik Sidenvall och Kjell Petersson.

Biskop Hans-Erik Nordin och Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2011:12y

Kloster i evangelisk-lutherska kyrkor

Läronämndens yttrande över motion 2011:23

Motionens förslag aktualiserar Svenska kyrkans syn på olika former av kristna kommuniteter.

Biskopsmötet uttalade sig om kommuniteter i evangeliska kyrkor den 17 januari 1990. Biskoparna konstaterade då att kommuniteter många gånger blivit till välsignelse inom olika evangeliska kyrkor och bejakade kommunitetsliv som en autentisk livsform. Samtidigt betonades att relationen mellan stift och kommuniteter behövde utvecklas.

Läronämnden delar denna uppfattning och konstaterar att frågan om kloster och kommuniteter behöver en fortsatt bearbetning på evangelisk-luthersk grund och med utgångspunkt i Svenska kyrkans kontext.

Uppsala den 24 augusti 2011

På Läronämndens vägnar

Anders Wejryd, ordförande

Anne-Louise Eriksson, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Erik Aurelius, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Thomas Söderberg, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Antje Jackelén, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Thomas Ekstrand, Eva Hamberg, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Fredrik Lindström, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.